

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 189/2003
privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale

Legea nr.189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială reprezintă legea – cadru în domeniul cooperării judiciare internaționale în materie civilă și comercială. Legea a avut ca principal obiectiv stabilirea cadrului normativ pentru reglementarea principalelor forme ale asistenței judiciare internaționale în materie civilă și comercială, stabilirea și delimitarea atribuțiilor conferite Ministerului Justiției, în calitate de autoritate centrală, de atribuțiile autorităților judiciare cu rol în aplicarea legii și în raport de dispozițiile instrumentelor juridice internaționale la care România este parte. În egală măsură, s-a avut în vedere stabilirea unor norme care să reglementeze modalitățile de realizare a formelor de asistență judiciară internațională în materie civilă și comercială cu statele terțe, care nu sunt parte la convenții/tratate bilaterale/internaționale în această materie. Această lege a reprezentat o etapă importantă pentru integrarea României în spațiul de libertate, securitate și de justiție al Uniunii Europene.

În cursul anului 2007, dispozițiile Legii nr.189/2003 au fost modificate și completate de Legea nr.44/2007. Modificarea legii a fost determinată, în primul rând, de necesitatea transpunerii în dreptul intern a unor dispoziții comunitare, urmare aderării României la Uniunea Europeană.

Evoluția permanentă a acquis-ului comunitar în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și comercială, precum și constatarea existenței unor disfuncționalități în aplicarea legii justifică necesitatea modificării și completării reglementărilor existente.

De asemenea, intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă (Legea nr.134/2010), a determinat o reanalizare a cadrului normativ stabilit prin Legea nr.189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, în vederea eliminării unor posibile norme contradictorii sau a unei duble reglementări privind procedura comunicării/notificării actelor judiciare, precum și a obținerii de probe prin comisii rogatorii, în litigiile cu element de extraneitate.

2. Schimbări preconizate

2.1. Proiectul de lege cuprinde norme prin care sunt stabilite, cu claritate, atribuțiile Ministerului Justiției, în calitate de autoritate centrală, în domeniile de asistență judiciară prevăzute de art.1 din lege, cu preponderență, în efectuarea procedurii comunicării de acte judiciare și extrajudiciare în străinătate, la solicitarea autorităților române.

În practica aplicării legii s-a constatat faptul că există disfuncționalități și interpretări diferite la nivelul instanțelor de judecată cu privire la rolul și atribuțiile Ministerului Justiției, în calitate de autoritate centrală, în procedura de soluționare a cererilor de asistență judiciară internațională având ca obiect, în special, comunicarea de acte judiciare, dar și obținerea de probe prin comisie rogatorie. În scopul evitării unor asemenea situații, în prezentul proiect de lege au fost incluse norme care reglementează „controlul de regularitate internațională” a cererii de asistență judiciară formulate de autoritățile române, având ca obiect comunicarea de acte judiciare și extrajudiciare în străinătate, precum și a celei de comisie rogatorie având ca obiect obținerea unor probe (art.5¹ și art.17 (alin.3), precum și efectele acestuia. În cazul în care o cerere de asistență judiciară internațională nu îndeplinește condițiile impuse de dreptul convențional internațional, aceasta va fi restituită autorității solicitante.

Ulterior transmiterii cererii de asistență judiciară în străinătate, procedura de soluționare a acesteia de către autoritățile judiciare străine, precum și termenul (durata) de îndeplinire a procedurii propriu-zise, sunt reglementate de dreptul intern al fiecărui stat. În situațiile în care procedura de îndeplinire a comunicării actelor în străinătate, precum și a celor de obținere de probe prin comisii rogatorii din străinătate nu se efectuează în termenul solicitat de autoritățile române, aceste impedimente nu pot fi imputate Ministerului Justiției, în calitate de autoritate centrală transmițătoare și nu pot fi asimilate unor fapte/omisiuni care să atragă aplicarea unor sancțiuni pecuniare personalului acestuia.

Pentru a clarifica rolul și mai ales, pentru a delimita atribuțiile Ministerului Justiției de obligațiile autorităților române solicitante, în aceste situații, în proiectul de lege au fost incluse norme care definesc procedura de „deblocare a cererii de asistență judiciară” (art.7¹ și art.17 alin.(3).

Astfel, autoritățile române solicitante (pe rolul cărora sunt în curs de soluționare litigiile cu element de extraneitate) sunt cele care urmăresc stadiul de soluționare al cererii judiciare internaționale având ca obiect comunicarea unor acte sau, după caz, obținerea de probe. În situația în care autoritatea română nu primește rezultatul cererii înaintea termenului indicat în cerere (care, de altfel, trebuie să fie unul rezonabil), poate solicita Ministerului Justiției, în calitate de autoritate centrală, să întreprindă demersuri pe lângă

autoritatea străină solicitată în vederea deblocării soluționării cererii de asistență judiciară.

Pentru uniformizarea practicii judiciare și ținând cont de legislația similară a altor state în materie, în norma prevăzută la art.7¹ alin.(3) s-a statuat faptul că Ministerul Justiției va întreprinde demersurile de deblocare a cererii, **numai** la solicitarea expresă a autorității române solicitante. Această normă vine în sprijinul autorităților solicitante române, instituind pentru Ministerul Justiției, în calitate de autoritate centrală, atribuția de a interveni în soluționarea cererilor de asistență judiciară care întâmpină dificultăți.

2.2. Pornind de la regula potrivit căreia asistența judiciară internațională privește un ansamblu de proceduri de cooperare între autorități judiciare, în cadrul sau în vederea soluționării unui proces, prin proiectul de lege s-au redefinit/uniformizat noțiunile/termenii de „autoritate solicitantă/ autoritate solicitată” precum și cele de „act judiciar”/act extrajudiciar”.

Ca regulă, cererile de asistență judiciară având ca obiect comunicarea unor acte judiciare unor persoane fizice/juridice cu reședința/sediul în străinătate, sunt formulate de instanțe judecătorești române, în calitate de autoritate solicitantă și sunt necesare soluționării unui litigiu cu element de extraneitate. Cu titlu de excepție, în cazul comunicărilor actelor extrajudiciare, cererile de asistență judiciară sunt formulate de notari publici sau executori judecătorești, acestora revenindu-le, în acest caz, calitatea de autoritate solicitantă. Întrucât normele din Legea nr.189/2003, în forma actuală, au iscat interpretări diferite ale noțiunilor de „autoritate judiciară solicitantă”, „act judiciar” sau „act extrajudiciar”, prin proiectul de lege au fost modificate normele prevăzute la art.1, respectiv, art.3 și 5.

2.3. Prin proiectul de lege se abrogă dispozițiile Capitolului V „Accesul la justiție al străinului”

În forma actuală, Capitolul V „Accesul la justiție al străinului”, art.30 – 33 cuprinde norme cu caracter general referitoare la dreptul persoanelor fizice sau juridice străine de a se adresa autorităților judiciare române, precum și acordarea asistenței juridice gratuite.

Având în vedere dispozițiile înscrise în noul Cod de procedură civilă (art.28), referitoare la condiția străinului și având în vedere faptul că asistența juridică internațională face obiectul unei reglementări distincte, respectiv, Ordonanța de urgență a Guvernului nr.51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă Capitolul V din lege, referitor la „Accesul străinului la justiție”, pentru evitarea unei duble reglementări.

Potrivit dispozițiilor art.1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.51/2008, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 193/2008, cu modificările și completările ulterioare, ajutorul public judiciar reprezintă acea formă de asistență acordată de stat care are ca scop asigurarea dreptului la un proces echitabil și garantarea accesului egal la actul de justiție, pentru realizarea unor drepturi sau interese legitime pe cale judiciară, inclusiv pentru executarea silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii.

Actul normativ în cauză este aplicabil în toate cazurile în care se solicită ajutor public judiciar în fața instanțelor judecătorești sau a altor autorități cu atribuții jurisdicționale române de către orice persoană fizică având domiciliul sau reședința obișnuită în România sau într-un alt stat membru al Uniunii Europene.

2.4. Prin proiectul de act normativ se aduc modificări și completări Capitolului V „Dispoziții privind asistența judiciară dintre România și Statele Membre ale Uniunii Europene” determinate de modificările intervenite în legislația comunitară în domeniu

Principalele modificări ale legii au fost determinate, pe de o parte, de reflectarea evoluției legislației adoptată la nivelul Uniunii Europene în domeniul cooperării judiciare în materie civilă și comercială iar, pe de altă parte, de necesitatea adoptării unor reglementări privind acoperirea costurilor ocazionate de îndeplinirea procedurii de comunicare a cererilor de asistență judiciară, în unele state membre ale Uniunii Europene precum Franța, Luxemburg, Grecia etc. Astfel, Regulamentul Consiliului (CE) nr.1348/2000 din 29 mai privind notificarea asupra documentelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială în statele membre, la care se referă art.34 din lege, a fost abrogat de Regulamentul Consiliului (CE) nr.1393/2007 din 13 noiembrie 2007 privind notificarea asupra documentelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială în statele membre. Este de menționat faptul că noul regulament comunitar în domeniul notificării documentelor judiciare și extrajudiciare nu ridică probleme în aplicare, întrucât, ca și precedentul, facilitează transmiterea actelor judiciare și extrajudiciare direct între instanțele judecătorești sau prin intermediul acestora (în cazul notarilor publici, executorilor judecătorești sau alte autorități cu atribuții în comunicarea/notificarea actelor). Totodată, statelor membre li se oferă libertatea de a alege între mai multe modalități de transmitere a actelor judiciare și extrajudiciare și anume: direct, pe cale poștală ori pe cale consulară sau diplomatică, fie prin intermediul unor funcționari judiciari sau a altor persoane competente (cu plata unor taxe unice și fixe). Scopul declarat al Regulamentului este de a asigura rapiditatea transmiterii actelor judiciare/extrajudiciare către destinatar.

Secțiunea a 3-a						
Impactul socio-economic al proiectului de act normativ						
1. Impact macro-economic						
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
2. Impact asupra mediului de afaceri						
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
3. Impact social						
4. Impact asupra mediului						
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
5. Alte informații Nu este cazul.						
Secțiunea a 4-a						
Impactul financiar asupra bugetului general consolidat,						
atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)						
Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:						
a) buget de stat, din acesta:						
i. impozit pe profit						
ii. impozit pe venit						
b) bugete locale						
i. impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:						
i. contribuții de asigurări						

2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații	Aplicarea dispozițiilor cuprinse în prezentul proiect se va realiza cu încadrarea în bugetele aprobate instituțiilor cu atribuții în implementarea acestora.					

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

4. Evaluarea conformității:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

Denumirea actului sau documentului comunitar, numărul, data adoptării și data publicării	Gradul de conformitate (se conformează / nu se conformează)	Comentarii
--	---	------------

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente

6. Alte informații - Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ
Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative
Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente
Proiectul de act normativ nu a fost supus unor asemenea dezbateri.

5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social

d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 1466/2013.
6. Alte informații
<i>Secțiunea a 7-a</i> <i>Activități de informare publică privind elaborarea</i> <i>și implementarea proiectului de act normativ</i>
1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.
3. Alte informații Nu este cazul.
<i>Secțiunea a 8-a</i> <i>Măsuri de implementare</i>
1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente.
2. Alte informații Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM – MINISTRU

VICTOR – VIOREL PONTA

